

Erasmus+ - projekt “BOQua digital”



Vodnik za implementacijo EU-enotnih kvalifikacijskih modulov za nadaljnje usposabljanje strokovnjakov poklicne orientacije v Sloveniji

(Leon Žunec)

Razvil slovenski partner
“Šolski Center Nova Gorica”

Kontaktni podatki:

Leon Žunec

Tel.: +386 (0)5 62 05 777

Leon.Zunec@scng.si

Projekt je financiran s podporo Evropske komisije

Vsebina

Uvod	3
1. Opis potrebe po specifičnih kvalifikacijah v zvezi z digitizacijo.....	3
2. Predlogi za vpeljavo specifičnih kvalifikacij v Sloveniji	5
3. Predlogi za financiranje specifičnih kvalifikacij v Sloveniji.....	7
Avtorske pravice	8

Uvod

Naš vstop v četrto industrijsko revolucijo, ki ga spremljata digitizacija in avtomatizacija, je spremenil dinamiko trga dela, vplival na celoten ekosistem z izobraževalnimi institucijami in njihovimi procesi kot izviri poklicne orientacije. Trenutno poznavanje različnih poklicnih profilov in delovnih procesov je ključno za učinkovito, sodobno poklicno orientacijo za mlade – to znanje je postalo kritično nezadostno in zastarelo zaradi sprememb, ki jih je prinesla digitizacija.

Vse od razvoja računalnikov pa do današnje vsakdanje uporabe mobilnih naprav, nenehne internetne povezanosti in nastajajočih internetnih ekosistemov – skoraj vsi delovni profili, poklici ter posledično delovni procesi, so se na nek način spremenili zaradi digitizacije; nastali pa so tudi popolnoma novi nabori digitalnih veščin, delovnih procesov, delovnih profilov in poklicev.

To je glavna prioriteta projekta BOQua Digital in njegovega kvalifikacijskega koncepta – osredotočenost na mlade v procesu poklicne orientacije z ozirom na digitalne procese dela, digitalne veščine in novo pridobljeno znanje. Za učinkovito usmerjanje mladih z osredotočenostjo na te cilje je potrebno strokovnjake poklicne orientacije (strokovne svetovalce, strokovnjake usmerjanja, trenerje poklicne orientacije itn.) uposobiti in izobraziti tako, da pridobijo celovito in poglobljeno znanje v zvezi z učinki digitizacije (novi poklici, delovni profile, veščine, trendi). Prav tako morajo nadalje razviti sposobnost prenesti to pridobljeno znanje za usmerjanje učencev/dijakov/študentov pri njihovem študiju, specializaciji, karierni izbiri in nadaljnjem kariernem razvoju – pripravništvih/vajeništvih, zaposlitvi in dodatnem usposabljanju.

Z dosego tega se bili tekom projekta BOQua Digital razviti specifični moduli, ki naslavljajo te probleme in pomagajo svetovalnim strokovnjakom pridobiti znanje o učinkih digitizacije na različnih poklicnih področjih. Z uporabo teh modulov lahko strokovnjaki vodijo mlade v postopku karierni odločitve, jim povečajo zaposljivost ter dvignejo splošno raven zavedanja glede zahtev in potreb novega (digitiziranega) trga dela.

Te smernice za vpeljavo EU-enotnih kvalifikacijskih modulov za nadaljnje usposabljanje strokovnjakov poklicne orientacije (znotraj projekta BOQua Digital) so strukturirane tako, da se prvo poglavje osredotoča na potrebe po specifičnih kvalifikacijah v zvezi z digitizacijo; naslednje poglavje predstavi načine za uvajanje specifičnih kvalifikacij v Sloveniji; ter z zaključnim poglavjem, ki obravnava možnosti financiranja.

1. Opis potrebe po specifičnih kvalifikacijah v zvezi z digitizacijo

Očitno je, da je Slovenija sredi procesa digitalne preobrazbe – to opažanje izhaja iz nedavno ustanovljene Službe vlade za digitalno preobrazbo (ustanovljeno leta 2021¹, z Ministrom za digitalno preobrazbo na čelu) in trenutne vladne politike (digitalni boni, digitizacijski programi in subvencije – za digitalno preobrazbo je dodeljenih 44 milijonov EUR za obdobje 2022-

¹ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODLO2547>

2024²). To še dodatno podpira sprejetje nacionalne Strategije za digitalno transformacijo gospodarstva³ januarja 2022, kot jo je predlagalo Ministrstvo za ekonomski razvoj in tehnologijo.

Glede na dotične vseobsegajoče politične usmeritve kot direktne odzive na splošni postopek digitizacije, je potrebno nasloviti poklicne zahteve in njihove spremembe vsled digitizacije direktno, s specifičnimi kvalifikacijskimi moduli, kot jih predlaga projekt BOQua Digital. Najbolj učinkovita bi bila vpeljava v institucije izobraževanja in poklicne orientacije, s poudarkom na mladih v postopku poklicne orientacije.

Znotraj okvirja Erasmus+ projekta BOQua Digital je vseh pet projektnih partnerjev - Slovenija, Škotska (Velika Britanija), Španija, Avstrija in Nemčija (kot vodilni partner pod okriljem Univerze za izobrazbo učiteljev Schwäbisch Gmünd) – razvilo module usposabljanja za strokovnjake poklicne orientacije (svetovalce, trenerje). Te trenažne module se je razvijalo na osnovi razgovorov s strokovnjaki poklicne orientacije na različnih področjih (Tehnika, Proizvodnja, Trženje, Zdravje in Nega, Usposabljanje in Delo), z vprašanji, usmerjenimi v učinke digitizacije in ugotavljanje njihovih vplivov na trg dela in zahtev na delovnem mestu. Vprašanja so naslavljala tudi izzive mladih v postopku karijerne odločitve in karijerne orientacije ter vodenje kariere, ki spremlja celoten postopek.

Četudi kvalifikacijski concept vključuje vse vidike, ki so jih kot relevantne identificirali strokovnjaki poklicne orientacije v prej omenjenih petih državah, sam concept ni vezan na pogoje v teh specifičnih državah. Upoštevaní vidiki so smatrani za univerzalne in so neodvisni od različnih sistemov poklicne orientacije in formatov držav EU ter neodvidni od specifičnih sistemskih pogojev posameznih institucij.

Iz tega naziranja izhaja, da kvalifikacijski concept ni omejen izključno na poklicna področja, specifično naslovljena v projektu, temveč se lahko prenaša na druga poklicna področja, saj so učinki digitizacije ustvarili potrebo po specifičnih kvalifikacijah na skoraj vsa področja v zvezi z:

1/ digitalno pismenostjo – poznavanje digitalnih naprav (računalniki, mobilne naprave) in njihove uporabe, različnih operacijskih sistemov; uporaba internet in platform (strani, portalov, družbenih medijev)

2/ digitalno varnostjo – varno uporabljanje digitalnih naprav in internetno brskanje; zavedanje lastnega digitalnega odtisa in digitalna etika

3/ digitalne veščine – spremembe potrebnih delovnih veščin in delovnih procesov zaradi digitizacije

4/ digitalni trg dela – spremembe delovnih profilov (poklicev) zaradi digitizacije

² <https://www.rtvsllo.si/gospodarstvo/gospodarsko-ministrstvo-namenja-44-milijonov-evrov-za-digitalno-preobrazbo/616246>

³ <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MGRT/Dokumenti/DIPT/StrategijaDTG.pdf>

2. Predlogi za vpeljavo specifičnih kvalifikacij v Sloveniji

Ta kvalifikacijski koncept se lahko uvede na različne načine z ozirom na neposredne upravičence (tj. strokovnjake za karierni usmeritev) in posredne upravičence (tj. mlade v postopku poklicne orientacije).

Akademsko sfero

Z ozirom na dejstvo, da je sistem višje srednješolske izobrazbe v celoti financiran, enoten in centraliziran, bi moral biti glavni fokus na vpeljavi kvalifikacijskega koncepta na način, da se njegove prednosti prenesejo direktno v izobraževalne institucije za srednješolsko poklicno izobraževanje. Ti programi vsebujejo največji delež ciljne skupine. Na tej stopnji so mladi najbolj intenzivno vključeni v postopek karierni izbire in poklicne orientacije ter so deležni največje (posredne) koristi kvalifikacijskega koncepta.

Zato bi moral biti kvalifikacijski koncept uveden v akademski sferi za izobraževalce (učitelje, profesorje itn.) ali kot opcijski modul ali kot samostojen obvezni dodatek učiteljski izobrazbi, saj je na trgu dela potreba po takšnem kvalifikacijskem konceptu izjemno velika. Podrobneje, bi bila potrebna vpeljava na pedagoških in socioloških programih za učitelje kot del uradno sprejetega študijskega programa za univerzitetni ravni, z ustrežno akreditacijo.

Upoštevač primerna področja učinka, je uvajanje koncepta možno tudi kot specifičen program na Ekonomski fakulteti kot samostojen ločen modul ali kot del programa Digitalni marketing⁴.

Obstajajo tudi podrobni podiplomski programi, ki naslavljajo učinke digitizacije in bi jim uvajanje tega modula prineslo izjemno korist, npr. smer Digitalna humanistika⁵ na Fakulteti za humanistiko.

Za delavce na izobraževalnem področju je pomemben tudi Katalog programov nadaljnega izobraževanja (KATIS⁶), v katerem je lahko kvalifikacijski koncept objavljen kot brezplačen trenajzinski modul za vse, ki so zaposleni na področju izobraževanja (šole, univerze, karierni centri, ljudske univerze itd.).

Mentorstvo/pripravnštvo/uvajanje na delovnem mestu

Ob previsu srednješolske poklicne izobrazbe v pripravništvo, uvajanje ali mentorstvo na delovnem mestu, s preходом na trg dela, je ključno, da se naslovi digitizacijske spremembe, ki se nanašajo na delovne procese in potek dela. To se lahko izvede s trenerji znotraj podjetja oziroma mentorji na delovnem mestu v okviru pripravništva, mentorstva ali namenskega uvajalnega programa. Vse to so idealni načini za vključevanje kvalifikacijskega koncepta v delovno okolje.

⁴ http://www.ef.uni-lj.si/content/static_slovene/predmet/predmet.asp?l=100&li=1013&predmet_id=196359

⁵ <https://www.ung.si/en/schools/school-of-humanities/programmes/2DH/>

⁶ <https://paka3.mss.edus.si/Katis/Uvodna.aspx>

V najboljšem interesu podjetij je, da se njihovi trenerji, mentorji ali drugi strokovnjaki za upravljanje s človeškimi viri udeležijo programa, trenažnega modula ali drugega izobraževalnega formata, ki vpeljuje kvalifikacijski koncept.

Zavodi za zaposlovanje in zaposlitvene agencije

Zavodi za zaposlovanje (državni) in zaposlitvene agencije (zasebne) so ključni del trga dela, saj zapolnjujejo vrzel med izobraževalnimi institucijami in zaposlovalci. Njihova vloga v poklicni orientaciji, karierni orientaciji in nenazadnje kot poklicni trenerji preko izobraževalnih programov, tečajev in usposabljanj, jih postavlja na mesto idealnega upravičenca za kvalifikacijski koncept. Udeležba njihovih zaposlenih (svetovalcev, strokovnjakov poklicne orientacije in upravljanja s človeškimi viri, izobraževalcev) v kvalifikacijskem konceptu v obliki treninga⁷ ali, še primerneje, izobraževanja v okviru zaposlitve⁸, bi pomenil pomemben premik v spopadanju s spremembami, ki jih povzroča digitizacija v vseh poklicih in delovnih profilih.

Centri vseživljenjskega učenja

Centri vseživljenjskega učenja so smatrani kot pomemben dodatek ali podaljšek izobraževalnih institucij, saj opravljajo tako poklicno orientacijo, karierno orientacijo in vodenje, kot tudi karierno tranzicijo (spremembo, preusmeritev) in nadaljnje izobraževanje. To so odlični primeri za vpeljavo kvalifikacijskega koncepta, saj učinki digitizacije zahtevajo prilagoditve obstoječih poklicev in delovnih/zaposlitvenih profilov. Ti centri že ponujajo tečaje v zvezi z osnovnim digitalnim znanjem⁹ (od tipkanja do uporabe programov in internet), tako da je vpeljava kvalifikacijskega koncepta za omogočanje poglobljenega in osredotočenega vpogleda v delovne profile in procese zgolj naslednji korak. Trenutno obstaja veliko centrov vseživljenjskega učenja, ki ponujajo tečaje digitalne izobrazbe¹⁰ v okviru državnega sistema digitalnih bonov¹¹.

Samostojni trenažni moduli/programi

Nazadnje se lahko kvalifikacijski koncept ponudi tudi kot samostojno, plačljivo usposabljanje oziroma trenažni modul za vse zainteresirane za delo na področju poklicne orientacije in kariernega svetovanja (podjetja, deležniki upravljanja s človeškimi viri, karierni centri, študentje, šolski svetovalci itn.).

⁷ <https://www.ess.gov.si/obvestila/obvestilo/izobrazevanja-in-usposabljanja-za-zaposlitvene-moznosti>

⁸ <https://www.ess.gov.si/obvestila/obvestilo/izobrazevanja-in-usposabljanja-za-zaposlene-s-skrajsanim-polnim-delovnim-casom>

⁹ <https://www.zlu.si/projekti/brezplacni-tecaji-za-brezposelne-in-zaposlene-45-/racunalniski-tecaji-in-digitalna-pismenost-rdo/>

¹⁰ <https://lu-r.si/2022/08/09/vpis-v-programe-za-pridobitev-digitalnega-bona-info/>

¹¹ <https://racunalniske-novice.com/digitalni-boni-22-vse-informacije-na-enem-mestu/>

3. Predlogi za financiranje specifičnih kvalifikacij v Sloveniji

Financiranje specifičnih kvalifikacij se razlikuje glede na različne načine vpeljevanja.

Znotraj akademske sfere, z ozirom na državno (proračunsko) financiranje izobraževalnih programov vse do univerzitetnega nivoja, je financiranje kvalifikacijskega koncepta iz proračuna odvisno od sprejetja koncepta v veljaven javni študijski program na univerzitetni ravni, z ustrežno akreditacijo. To bi bilo doseženo s predlogom in kampanjo na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, z vpeljavo koncepta v programski in/ali zakonodajni dialog. Višji cilj bi bil pritisk na integracijo kvalifikacijskega koncepta v Katalog programov nadaljnega izobraževanja (KATIS), kjer bi bil registriran kot brezplačen trenažni modul za vse izobraževalce.

V zvezi z implementacijo na delovnem mestu bi financiranje v celoti prevzemali zaposlovalci, saj bi ponujali zaposlenim kvalifikacijski koncept kot zasebno financiran program uvajanja/usposabljanja. Alternativa temu bi bile možne subvencije ali plačilne iniciative s strani države (predvsem Službe vlade za digitalno preobrazbo) ali Evropske unije (preko evropskih strukturnih in investicijskih skladov, razpisov¹² in pomoči). Z ozirom na to, da je 99,8% vseh podjetij v Sloveniji majhnih ali srednje-velikih¹³, so razpisi in pomoči, usmerjene specifično nanje¹⁴, zelo pomembna možnost.

Ponudba kvalifikacijskega koncepta kot trenažnega modula ali programa znotraj zaposlitvenih agencij, zavodov in centrov vseživljenjskega učenja bi potrebovala predlog na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, s poudarkom na pomembnosti koncepta in njegove prednosti za začasno neaktivno delovno silo (iskalce zaposlitve, nezaposlene v postopku karierni tranzicije itn.). Ti programi so v celoti financirani iz državnega proračuna (zanje je glede na poslovni načrt državnega Zavoda za zaposlovanje, načrtovanih 6.469.327 EUR za leto 2022) in se jih ponuja iskalcem zaposlitve brezplačno, v okviru načrta zaposlitve vsakega nezaposlenega posameznika.

In nazadnje lahko program v celoti plača posameznik, ki kvalifikacijski modul spozna preko samostojnega plačljivega usposabljanja ali trenažnega modula, organiziranega in izvedenega v okviru zasebnega podjetja na področju kariernega svetovanja ali poklicne orientacije. Tukaj se prav tako ne sme izključiti možnosti, da se omogoči (delno ali celovito) financiranje takšnega programa (usposabljanja, modula) s strani Službe vlade za digitalno preobrazbo (z digitalnimi boni¹⁵, razpisi).

¹² <https://razpis.eu/razpisi/digitalna-transformacija-velikih-podjetji-konzorciji/>

¹³ <https://www.gov.si teme/mala-in-srednje-velika-podjetja/>

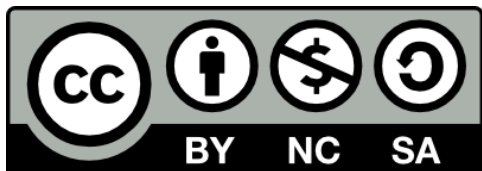
¹⁴ <https://www.inin.si/2021/nepovratna-sredstva-za-digitalizacijo-malih-in-srednje-velikih-podjetij/>

¹⁵ <https://www.gov.si/zbirke/storitve/digitalni-bon/>

Avtorske pravice

Tukaj predstavljeni produkt, razvit v okviru projekta BOQua digital v programu Erasmus+, je bil pripravljen s podporo Evropske komisije in odraža izključno mnenja avtorjev. Evropska komisija ne prevzema odgovornosti za vsebino teh dokumentov.

Publikacija je na voljo pod licenco Creative Commons BY-NC-SA.



Ta licenca omogoča, da delite, preoblikujete, izboljšate in nadgrajujete delo, a samo nekomercialno. Kadar uporabljate to delo ali njegove izseke:

1. mora biti omenjen vir in podana povezava na licenco, morebitne spremembe pa morajo biti navedene. Avtorske pravice ostajajo v lasti avtorjev dokumentov;
2. dela ne smete uporabljati v komercialne namene;
3. če delo preoblikujete, pretvorite ali ga nadgradite, morajo biti vaši prispevki objavljeni pod enako licenco kot izvirnik.